

NEWSLETTER

Numărul 3/2023

Proiect SIPOCA1158

NIAct
*Actualizarea legislației
în domeniul integrității
și oferirea de sprijin
autorităților și deponenților
în tranziția către
declararea digitală
a averilor și intereselor*

Cod proiect: SIPOCA1158

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul
Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020!

În acest număr:

Pagina 2: *Analiza preliminară a contextului legislativ din domeniul integrității*

Pagina 3: *Raportul narativ al analizei legislației naționale relevante în domeniul integrității publice*

Pagina 5: *Analiza sectorială*

Pagina 9: *Conferința de prezentare a proiectului NIAct*

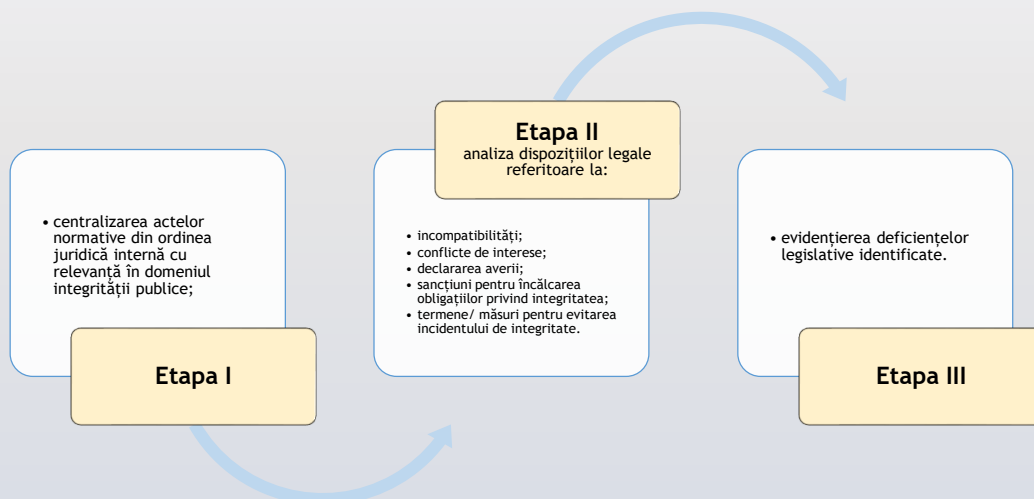
Analiza preliminară a contextului legislativ din domeniul integrității

În cadrul proiectului NIAct, una din principalele activități derulate are în vedere elaborarea unei analize preliminare a contextului legislativ din domeniul integrității.

În pregătirea acestei activități s-a pornit de la situațiile concrete cu care se confruntă atât instituții precum Agenția Națională de Integritate, instanțele de judecată, societatea civilă, precum și persoanele care au obligația respectării cadrului de integritate. Astfel de tipuri de probleme practice au fost documentate prin analiza cazuisticii ANI și jurisprudenței instanțelor de judecată, precum și prin analiza așteptărilor și nevoilor societății și ale sistemului public.

Experții implicați au realizat inventarierea tuturor reglementărilor legale din domeniul integrității, care au legătură cu incompatibilitățile, conflictele de interese sau averile nejustificate. Totodată, a fost realizată o documentare aprofundată pe baza cazuisticii ANI în materie de conflicte de interese, incompatibilități și averi nejustificate în trei domenii vulnerabile la fenomene de corupție. Cele trei domenii selectate au avut în vedere aspecte legate de: Educație, Sănătate, Funcționari publici.

În același timp au fost analizate bune practici existente la nivel european și internațional în materie, precum și recomandări internaționale primite de România în cadrul MCV, dar și de la GRECO, Comisia de la Veneția sau UNCAC.

Raportul narativ al analizei legislației naționale relevante în domeniul integrității publice

Premiza de la care s-a pornit în elaborarea raportului narativ a fost aceea că este nevoie de o imagine de ansamblu asupra legislației naționale în domeniul integrității publice care să permită identificarea deficiențelor punctuale și sistemice ale acestui cadru normativ. Acest aspect poate fi realizat prin sintetizarea reglementării relevante în domeniul integrității, pentru fiecare din cele 39 de categorii de persoane care au obligația declarării averii și intereselor, potrivit art. 1 alin.(1) din Legea nr. 176/2010.

Analiza a fost realizată prin parcurgerea a trei etape:

- Etapa I - centralizarea actelor normative din ordinea juridică internă cu relevanță în domeniul integrității publice;
- Etapa II - întocmirea separată a câte unui tabel pentru fiecare categorie de persoane supuse obligației de declarare a averii și intereselor, în care au fost transpuse dispoziții legale referitoare la:
 - incompatibilități;
 - conflicte de interese;
 - declararea averii;
 - sancțiuni pentru încălcarea obligațiilor privind integritatea;
 - termene/ măsuri pentru evitarea incidentului de integritate.
- Etapa III - sintetizarea în cadrul raportului narativ a reglementării transpuse în cadrul tabelelor individuale întocmite în Faza II și evidențierea deficiențelor legislative identificate.

Principalele concluzii rezultate în urma analizei realizate în proiectul NIAct

Distinct de deficiențele punctuale identificate, analiza de ansamblu a legislației naționale dezvăluie și unele neajunsuri sistemice ale legislației relevante în domeniul integrității:

Reglementările privind incompatibilitatea și conflictul de interese ce vizează categoriile de persoane menționate de art. 1 alin. (1) din Legea nr. 176/2010 sunt dispersate într-un număr extrem de mare de acte normative, aspect care îngreunează atât respectarea, cât și urmărirea încălcării obligațiilor stabilite prin aceste acte normative.

În ciuda numărului mare de acte normative cu incidență în domeniul integrității, subzistă numeroase situații de vid legislativ în care legea nu prevede cazurile de incompatibilitate sau conflictele de interese în care se pot afla persoanele obligate să depună declarații de avere și de interese.

În legile speciale care conțin reglementări relevante în domeniul integrității publice nu se trasează o distincție suficient de clară între noțiunea incompatibilitate/ interdicție și condiții de acces/ eligibilitate în funcția respectivă.

Lipsa unui cadru unitar care să ghideze suspendarea și întreruperea termenelor de prescripție privind activitatea de evaluare a declarației de avere, a conflictelor de interese și a incompatibilităților, respectiv de angajare a răspunderii administrative pentru încălcarea obligațiilor relevante în domeniul integrității.

Analiza sectorială

Analiza sectorială a fost realizată în vederea aprofundării vulnerabilităților reglementării în trei domenii selectate ca fiind sensibile, însemnând: educație, sănătate și funcționari publici. Acest tip de analiză a fost elaborată prin raportare la date statistice, legislație relevantă, cazuistica ANI și jurisprudența instanțelor naționale.

Domeniul: Educație - principalele concluzii -

Persoanele cu funcții de conducere și control din sistemul de învățământ de stat nu beneficiază de un cadru legal clar în ceea ce privește incompatibilitățile și conflictele de interese în materie administrativă; acestea sunt adesea enumerate sub forma unor interdicții, a căror competență de verificare este incertă.

Acest cadru legal lacunar poate crea inechități în ceea ce privește răspunderea administrativă pentru incidentele de integritate între diversele categorii de persoane obligate la depunerea declarațiilor de averi și de interese.

Drept urmare, se impune adoptarea unei reglementări clare și unitare cu privire la cazurile de incompatibilitate și conflicte de interese administrative în care se pot afla persoanele cu funcții de conducere și control din sistemul de învățământ de stat.

Domeniul: Sănătate - principalele concluzii -

Pe fondul reglementării mai detaliate din cuprinsul Legii nr. 95/2006 se poate constata existența unei cazuistici ANI și, respectiv, a unei jurisprudențe naționale mult mai bogate decât în domeniul educației.

Practica reflectă o serie de deficiențe punctuale ale sistemului de incompatibilități și conflicte de interese cuprinse în Legea nr. 95/2006, cum ar fi:

Necesitatea circumstanțierii art. 178 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 95/2006 potrivit căruia „deținerea de către soțul/soția, rudele managerului ori afinii până la gradul al IV-lea inclusiv ai acestuia - a funcției de membru în comitetul director, șef de secție, laborator sau serviciu medical sau a unei alte funcții de conducere, inclusiv de natură administrativă, în cadrul spitalului la care persoana în cauză exercită funcția de manager” reprezintă un caz de conflict de interese.

Clarificarea împrejurării dacă în sfera art. 178 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 95/2006 care prevede că: „funcția de manager persoană fizică este incompatibilă cu (...) exercitarea oricărei activități sau oricărei altei funcții de manager, inclusiv cele neremunerate”, include și funcția de administrator al unei societăți înființate conform Legii societăților nr. 31/1990.

Funcționari publici - principalele concluzii -

Din analiza datelor relevante au reieșit multiple neajunsuri punctuale ale reglementării în domeniul integrității aplicabile funcționarilor publici supuși regimului general sau unor statute speciale, cum ar fi:

- Necesitatea definirii sintagmei „*legătură indirectă*” din cuprinsul art. 96 din Legea nr. 161/2003 potrivit căruia: „*Funcționarii publici, funcționarii publici parlamentari și funcționarii publici cu statut special pot exercita funcții în alte domenii de activitate din sectorul privat, care nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate ca funcționar public, funcționar public parlamentar sau funcționar public cu statut special, potrivit fișei postului*”.

Totodată, analiza sectorială a relevat și unele neajunsuri sistemice ale reglementării în domeniul integrității privind funcționarii publici, cum ar fi:

- Necesitatea disocierii clare a interdicțiilor și a condițiilor de acces într-o anumită funcție publică față de situațiile de incompatibilitate în care se poate afla un funcționar public;
- Necesitatea unificării, într-un singur act normativ, a categoriilor de incompatibilități și conflicte de interese în care se pot afla funcționarii publici.

Analiza sectorială - concluzii generale

În urma analizei sectoriale a domeniilor referitoare la educație, sănătate și funcționari publici, s-a conturat necesitatea unei intervenții legislative asupra reglementării integrității publice în aceste domenii, care vizează:

Clarificarea sensului și conținutului anumitor situații legale de incompatibilitate sau conflicte de interese, conform spețelor analizate;

Reglementarea echitabilă și proporțională a situațiilor de incompatibilitate și conflicte de interese în cazul celor trei domenii, mai ales prin prisma „*vidului legislativ*” existent în domeniul educației;

Necesitatea disocierii clare între cazurile de incompatibilitate și conflicte de interese administrative care cad în competența de verificare și sancționare a Agenției Naționale de Integritate și, respectiv, condițiile de acces sau alte interdicții aplicabile funcțiilor relevante din cadrul celor trei domenii, care fac obiectul verificării și sancționării structurilor interne sau externe de angajare a răspunderii administrativ-disciplinare a acestor categorii de persoane;

Necesitatea simplificării legislației în materie, prin unirea dispozițiilor relevante fiecărui domeniu sectorial analizat în corpul unui singur act normativ având ca obiect de reglementare integritatea publică.

Obiectivul general al proiectului NIAct constă în inventarierea tuturor actelor normative și actualizarea cadrului legal din domeniul integrității, care vizează incompatibilitățile, conflictele de interese și averile nejustificate, dar și a sistemului de declarare a averilor și intereselor, în baza nevoilor factorilor interesați, fundamentate prin analize și cercetări sociologice.

Conferința de prezentare a proiectului NIAct

Informațiile rezultate din analiza legislației naționale relevante în domeniul integrității publice au fost dezbătute în cadrul conferinței de prezentare a proiectului „NIAct - Actualizarea legislației în domeniul integrității și oferirea de sprijin autorităților și deponenților în tranziția către declararea digitală a averilor și intereselor”. Evenimentul a avut loc vineri, 30 iunie, în prezența a numeroși invitați.

Agenția Națională de Integritate implementează proiectul NIAct în parteneriat cu Ministerul Justiției și Transparency International Romania | Asociația Română pentru Transparență, în perioada februarie 2022 - decembrie 2023.

Obiectivul general al proiectului constă în inventarierea tuturor actelor normative și actualizarea cadrului legal din domeniul integrității, care vizează incompatibilitățile, conflictele de interese și averile nejustificate, dar și a sistemului de declarare a averilor și intereselor, în baza nevoilor factorilor interesați, fundamentate prin analize și cercetări sociologice.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020!

Titlul proiectului: *NIAct - Actualizarea legislației în domeniul integrității și oferirea de sprijin autorităților și deponenților în tranziția către declararea digitală a averilor și intereselor*

Codul proiectului: SIPOCA1158, cod MySMIS: 152674

Beneficiar: Agenția Națională de Integritate

Parteneri în proiect: Ministerul Justiției și Asociația Română pentru Transparență

Data publicării: August 2023

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Material gratuit